

395.

U s t a w a

z dnia 23 czerwca 1921 r.

o przymusie ubezpieczenia od ognia i o Polskiej Dyrekcji Ubezpieczeń Wzajemnych.

ROZDZIAŁ I.

Przepisy ogólne.

Art. 1. Polska Dyrekcja Ubezpieczeń Wzajemnych jest instytucją samorządową, opartą na zasadach wzajemności i mającą na celu dobro publiczne, nie zaś osiągnięcie zysków.

Art. 2. Przymusowi ubezpieczenia od szkód, zrządzonych przez pożar, podlegają w całkowitej sumie oszacowania wszystkie budowle z wyjątkiem:

- a) budowli, stanowiących własność Państwa,
- b) budowli o wyjątkowym stopniu niebezpieczeństwa ogniowego, określonych w warunkach polisowych,
- c) budowli o charakterze tymczasowym, lub przeznaczonych do rozebrania.

Każdy ubezpieczający się od ognia, podlegający przymusowi ubezpieczenia, ma prawo wymagać ubezpieczenia w całkowitej sumie oszacowania. Oszacowanie powinno odpowiadać istotnej wartości budowli, ustalonej w dacie zawierania umowy.

Art. 3. Obowiązkowi ubezpieczenia od ognia w Polskiej Dyrekcji Ubezpieczeń Wzajemnych, podlegają, do wysokości $\frac{2}{3}$ części oszacowania części spalnych, wszystkie budowle, z wyjątkiem budowli fabrycznych i przemysłowych (według określenia ustaw przemysłowych i podatkowych).

Art. 4. Na zasadach dobrowolnego przystąpienia bądź, jednostek, bądź grup i stowarzyszeń, prowadzi Polska Dyrekcja Ubezpieczeń Wzajemnych działy:

- a) ubezpieczenia od ognia budowli fabrycznych i ruchomości wszelkiego rodzaju,
- b) ubezpieczenia płonów od gradobicia,
- c) ubezpieczenia, oparte na życiu ludzkim,
- d) zabezpieczenia emerytalne,
- e) ubezpieczenia od nieszczęśliwych wypadków,
- f) ubezpieczenia inwentarza od pomoru.

W zakresie ubezpieczeń ruchomości rolnych od ognia, płonów od gradobicia, oraz żywego inwentarza od pomoru, służy poszczególnym sejmikom powiatowym, względnie radom powiatowym, prawo uchwalenia przymusu.

Oprócz wymienionych, służy Polskiej Dyrekcji Ubezpieczeń Wzajemnych prawo otwierania nowych działów ubezpieczeń, na podstawie zatwierdzonej przez Ministra Skarbu uchwały Rady Nadzorczej.

Art. 5. Polska Dyrekcja Ubezpieczeń Wzajemnych posiada wszelkie przybucie osoby prawa publicznego i prawa prywatnego.

Art. 6. Siedzibą Polskiej Dyrekcji Ubezpieczeń Wzajemnych jest st. m. Warszawa.

Art. 7. Pod względem opłat pocztowych i wszelkich opłat skarbowych oraz samorządowych, przysługują Polskiej Dyrekcji Ubezpieczeń Wzajemnych te same prawa, co urzędowi państwowym.

ROZDZIAŁ II.

Podstawy finansowe.

Art. 8. Polska Dyrekcja Ubezpieczeń Wzajemnych czerpie środki, tworzy kapitały, oraz pokrywa rozchody i straty, z poboru zasadniczych i dodatkowych składek od ubezpieczonych. Skarb Państwa nie ponosi odpowiedzialności za straty Polskiej Dyrekcji Ubezpieczeń Wzajemnych. Ubezpieczeni w jednym dziale nie odpowiadają za wyniki operacji innych działów, a fundusze jednego działu nie mogą być użyte na pokrycie strat innych działów.

Art. 9. Polska Dyrekcja Ubezpieczeń Wzajemnych w każdym z działów zapewnia ubezpieczonym odszkodowania na zasadzie warunków polisowych, zatwierdzonych przez Ministra Skarbu.

Polska Dyrekcja Ubezpieczeń Wzajemnych nie wynagradza strat, wyrażonych przez pożar, wynikiły wskutek działań wojennych.

Art. 10. Dla każdego z działów Polska Dyrekcja Ubezpieczeń Wzajemnych prowadzi osobną rachunkowość, odrębne taryfy i osobną kalkulację techniczną.

Art. 11. Pobór składek, w zakresie ubezpieczeń przymusowych, odbywa się za pośrednictwem podatkowych urzędów państwowych, względnie samorządowych. W zakresie ubezpieczeń dobrowolnych pobór składek może być uskuteczniany przez specjalne w tym celu, z ramienia Polskiej Dyrekcji Ubezpieczeń Wzajemnych, wyznaczane organy. Urzędy samorządowe otrzymują za ściąganie składek wynagrodzenie z funduszy Polskiej Dyrekcji Ubezpieczeń Wzajemnych w wysokości 2% od ściągniętej sumy.

Art. 12. Składki ubezpieczeniowe działu ubezpieczeń przymusowych korzystają z prawa bezspornej egzekucji trybem administracyjnym i z przywilejów, służących podatkowi państwowemu. Od zaległych składek pobiera się za zwłokę 1% od sumy zaległej, za każdy miesiąc.

Art. 13. Nadwyżki funduszy Polskiej Dyrekcji Ubezpieczeń Wzajemnych, jakie pozostaną w każdym dziale ubezpieczeń w końcu każdego roku, po pokryciu wszystkich przypadających na ten dział wydatków i zobowiązań, tudzież po odłożeniu w dziale życiowym odpowiednich rezerw, obraca się na utworzenie kapitałów zapasowych, odrębnych dla każdego działu. Wysokość oraz sposób tworzenia kapitałów zapasowych oznacza dla każdego działu ubezpieczeniowego Minister Skarbu, na wniosek rady nadzorczej.

Art. 14. Kapitały zapasowe przeznaczają się na pokrycie nadzwyczajnych strat w latach, w których wpływy bieżące ze składek ubezpieczeniowych, względnie odpowiednie rezerwy, będą niewystarczające. Po wyczerpaniu przez Polską Dyrekcję Ubezpieczeń Wzajemnych kapitałów zapasowych mogą być pobierane składki dodatkowe.

Art. 15. Rokiem rachunkowym Polskiej Dyrekcji Ubezpieczeń Wzajemnych jest rok kalendarzowy.

ROZDZIAŁ III.

Akcja zapobiegawcza.

Art. 16. Po odłożeniu na kapitał zapasowy dla każdego działu odpowiedniej części nadwyżki funduszu Polskiej Dyrekcji Ubezpieczeń Wzajemnych, resztę przeznaczają się na cele natury publicznej, związane z zadaniami Polskiej Dyrekcji Ubezpieczeń Wzajemnych, a w szczególności na:

- a) środki przeciwpożarowe, jako to: zakładanie straży ogniowych, udzielanie im zasiłków, dokonywanie prób i badań w zakresie środków i sposobów walki z klęską ogniową, wydawanie dyplomów, odznaczeń i nagród;
- b) zapomogi dla związków straży ogniowych i ich poszczególnych oddziałów;
- c) popieranie akcji władz komunalnych, w kierunku urządzania zbiorników wody, studzien zwykłych i artezyjskich, oraz wodociągów;
- d) popieranie budownictwa racjonalnego, zwłaszcza po pożarach masowych, a w tym celu przeznaczanie funduszy na prowadzenie działu wydawania pożyczek ulgowych na budowę ogniotrwałych zagrod po pożarze, tudzież przekrycie budowli już istniejących materiałami ogniotrwałymi;
- e) popieranie organizowania wytwórni wzorowych materiałów ogniotrwałych, tudzież udzielanie pożyczek nisko-procentowych stowarzyszeniom budowlanym, zakładanym na zasadach spółdzielczych, zwłaszcza przez samorządy, w celach racjonalnej odbudowy;
- f) popieranie organów samorządowych, przy zakładaniu składów materiałów ogniotrwałych i udzielanie rzeczonych materiałów miejscowej ludności na warunkach ulgowych;
- g) popieranie badań meteorologicznych w zakresie opadów gradowych;
- h) popieranie istniejących pracowni bakteriologicznych w zakresie badań naukowych nad zarazami inwentarza żywego, i zaopatrywanie ludności w szczepionki ochronne na warunkach ulgowych, oraz popieranie walki z epidemjami;
- i) wszelkiego rodzaju badania naukowe i wydawnictwa, mające na celu szerzenie idei ubezpieczeniowej i spółdzielczej, zwłaszcza przez samorząd;
- j) popieranie wogóle wszelkich poczynań kulturalnych, należących do zakresu działalności Polskiej Dyrekcji Ubezpieczeń Wzajemnych.

ROZDZIAŁ IV.

Organa Polskiej Dyrekcji Ubezpieczeń Wzajemnych.

Art. 17. Kierownictwo sprawami Polskiej Dyrekcji Ubezpieczeń Wzajemnych należy do rady nadzorczej i zarządu.

Art. 18. Rada nadzorcza składa się z członków, wybranych z grona radców ubezpieczeniowych (art. 25 niniejszej ustawy) na okres lat trzech trybem, wskazanym w art. 27 niniejszej ustawy. Rada nadzorcza wybiera zwykłą większością głosów z pośród swych członków prezesa rady oraz jego dwóch zastępców.

Art. 19. W posiedzeniach rady nadzorczej uczestniczy stały delegat Ministerstwa Skarbu, z prawem stawiania wniosków. W wypadkach, gdy po-

stanowienia rady nadzorczej są sprzeczne z ustawą, przysługuje delegatowi prawo wstrzymania wykonania tego postanowienia, do czasu decyzji Ministra Skarbu. Decyzja Ministra Skarbu musi nastąpić w przeciągu trzech dni.

Art. 20. Członkowie rady nadzorczej tudzież inne organy Polskiej Dyrekcji Ubezpieczeń Wzajemnych nie mogą być jednocześnie członkami rad nadzorczych, zarządów i innych organów prywatnych zakładów ubezpieczeniowych.

Art. 21. Dla ważności uchwał rady nadzorczej konieczna jest obecność prezesa lub jego zastępcy, oraz połowy liczby członków rady nadzorczej. Uchwały zapadają zwykłą większością głosów obecnych na posiedzeniu członków. W razie równości głosów wniosek upada.

Art. 22. Zwyczajne posiedzenia rady nadzorczej odbywają się w terminach, przewidzianych w regulaminie, ustalonym przez radę nadzorczą, wszakże nie rzadziej, niż raz na miesiąc. Prócz tego posiedzenia mogą być zwoływane, według uznania prezesa rady nadzorczej, oraz na wniosek zarządu lub conajmniej $\frac{1}{3}$ członków rady nadzorczej. Z posiedzeń rady nadzorczej spisuje się protokoły. Za obecność na posiedzeniach członkowie rady nadzorczej otrzymują wynagrodzenie i zwrot kosztów, płatne z funduszków Polskiej Dyrekcji Ubezpieczeń Wzajemnych w wysokości, ustanowionej przez regulamin. Opuszczenie przez członka rady nadzorczej trzech posiedzeń bez motywów usprawiedliwiających uważane będzie za zrzeczenie się przezeń mandatu. Na miejsce ustępującego, do końca jego kadencji, wchodzi zastępca.

Art. 23. Do atrybucji rady nadzorczej należy:

- a) mianowanie i zwalnianie prezesa zarządu, jego zastępcy tudzież wyższych urzędników Polskiej Dyrekcji Ubezpieczeń Wzajemnych trybem, w art. 29 niniejszej ustawy wskazanym;
- b) zatwierdzanie budżetu i etatów Polskiej Dyrekcji Ubezpieczeń Wzajemnych;
- c) rozpatrywanie bilansów miesięcznych i zatwierdzanie sprawozdań rocznych;
- d) podział osiągniętych nadwyżek i przeznaczanie ich w granicach art. 16;
- e) decydowanie spraw, dotyczących lokaty funduszków ubezpieczeniowych, na podstawie przepisów o lokacie funduszków ubezpieczeniowych, wydanych stosownie do punktu b) art. 38 niniejszej ustawy;
- f) rozpatrywanie skarg na decyzje zarządu;
- g) przedstawianie Ministrowi Skarbu do zatwierdzenia wniosków w sprawie nabywania i zbywania nieruchomości, wznoszenia budowli i obciążania ich długami;
- h) przedstawianie Ministrowi Skarbu do zatwierdzenia taryf w dziale ubezpieczeń przymusowych i życiowych oraz zatwierdzanie samodzielnie taryf w innych działach dobrowolnych, jakoteż ustanawianie opłat kancelaryjnych i szacunkowych;
- i) zatwierdzanie specjalnych warunków służbowych dla pracowników kontraktowych Polskiej Dyrekcji Ubezpieczeń Wzajemnych;
- j) rozpatrywanie wniosków, dotyczących zwalczania klęsk żywiołowych;
- k) uchwalanie regulaminu dla delegatów i radców ubezpieczeniowych;
- l) ustalanie terminów poboru składki ubezpieczeniowej podług rejestrów;

- m) zatwierdzanie umów reasekuracyjnych;
- n) załatwianie wszystkich spraw, przekraczających zakres kompetencji innych organów Polskiej Dyrekcji Ubezpieczeń Wzajemnych.

Art. 24. Organami rady nadzorczej na całym obszarze działalności Polskiej Dyrekcji Ubezpieczeń Wzajemnych są radcowie i delegaci ubezpieczeniowi, których zadaniem jest:

- a) polubowne rozstrzygnięcie sporów i zażaleń, mogących powstać z tytułu umów ubezpieczeniowych;
- b) asystowanie w miarę uznania przy likwidacji szkód;
- c) współdziałanie w terminowym poborze składki ubezpieczeniowej;
- d) składanie radzie nadzorczej wniosków w zakresie powierzonych im kompetencji.

Art. 25. W każdym z powiatów sejmik, względnie rada powiatowa, wybiera, na okres swej kadencji, z pośród swych członków, ubezpieczonych w Polskiej Dyrekcji Ubezpieczeń Wzajemnych, trzech radców ubezpieczeniowych. W miastach, wydzielonych z powiatów, oraz w miastach o własnych statutach, rada miejska wybiera z pośród swych członków, ubezpieczonych w Polskiej Dyrekcji Ubezpieczeń Wzajemnych, liczbę radców, równą ilości tysięcy nieruchomości w mieście, przyczem niepełny tysiąc liczy się za pełny.

Art. 26. W poszczególnych gminach rada nadzorcza może do pomocy radcom ubezpieczeniowym ustanawiać delegatów z pośród ubezpieczonych. Radcowie ubezpieczeniowi oraz delegaci pełnią czynności swe honorowo, otrzymując w razie wyjazdu w sprawach Polskiej Dyrekcji Ubezpieczeń Wzajemnych, zwrot kosztów i diety, których wysokość określi rada nadzorcza.

Art. 27. Radcowie ubezpieczeniowi każdego województwa odbywają co trzy lata w terminie, oznaczonym przez Ministerstwo Skarbu, zjazd w mieście wojewódzkim celem powołania przez tajne głosowanie trzech członków rady nadzorczej i tyluż ich zastępców. Obecny na zjeździe delegat Ministerstwa Skarbu ogłasza wynik wyborów. Z liczby trzech członków rady nadzorczej jeden będzie wybrany z pośród przedstawicieli miast, wydzielonych z powiatów, oraz miast o własnych statutach, dwaj zaś z pośród przedstawicieli sejmików powiatowych, względnie rad powiatowych. Tym samym trybem będą wybrani zastępcy.

Art. 28. Sprawami Polskiej Dyrekcji Ubezpieczeń Wzajemnych kieruje zarząd, składający się: z prezesa, jego zastępcy oraz dyrektorów poszczególnych działów. Zarząd decyduje sprawy kolegiąlnie.

Prezes zarządu jest bezpośrednim zwierzchnikiem personelu Polskiej Dyrekcji Ubezpieczeń Wzajemnych.

Art. 29. Prezesa zarządu i jego zastępcę, wybranych przez radę nadzorczą, zatwierdza, na wniosek Ministra Skarbu, Prezydent Rzeczypospolitej. Dyrektorów i wicedyrektorów poszczególnych działów ubezpieczeń, naczelników wydziałów, inspektorów dyrekcji, inspektorów oddziałów, jak również inspektorów powiatowych, mianuje oraz zwalnia rada nadzorcza, na wniosek prezesa zarządu. Innych urzędników etatowych oraz nieetatowych pracowników, mianuje i zwalnia prezes zarządu.

Art. 30. Prezes zarządu i jego zastępca tudzież inni pracownicy Polskiej Dyrekcji Ubezpieczeń Wzajemnych podlegają przepisom służbowym, wydanym przez radę nadzorczą i zatwierdzonym przez Ministra Skarbu.

Art. 31. Do atrybucji zarządu należą:

- a) przedwstępne rozważanie wszelkich wniosków, przedstawianych radzie nadzorczej do decyzji;

- b) zestawianie bilansu i układanie budżetu, oraz sprawozdań rocznych;
- c) opracowywanie wniosków w sprawie taryf, opłat kancelaryjnych i szacunkowych;
- d) zatwierdzanie norm szacunkowych (przepisów co do cen i sposobu szacowania);
- e) zatwierdzanie instrukcji dla nieetatowego personelu Polskiej Dyrekcji Ubezpieczeń Wzajemnych, oraz ustalanie zasad ogólnych co do rodzaju i wysokości jego wynagrodzenia;
- f) przedstawianie radzie nadzorczej wniosków w sprawie umów reasekuracyjnych;
- g) zawieranie umów z gminami co do poboru składki ubezpieczeniowej w dziale ubezpieczeń dobrowolnych;
- h) decydowanie spraw, dotyczących wątpliwych odszkodowań i świadczeń.

Art. 32. Organami Polskiej Dyrekcji Ubezpieczeń Wzajemnych na obszarze jej działalności są oddziały, tworzone w obrębie wojewodztw, a zarządzane przez inspektorów, którym, oprócz personelu biurowego, dodaje się taksatorów gminnych i w miarę potrzeby techników.

Art. 33. Kompetencje inspektorów oraz podział na oddziały ustala rada nadzorcza, na wniosek zarządu.

Art. 34. Pracownicy Polskiej Dyrekcji Ubezpieczeń Wzajemnych, pod rygorem rozwiązania stosunku służbowego, nie mogą być jednocześnie nawet pośrednio współpracownikami lub agentami prywatnych towarzystw ubezpieczeń.

ROZDZIAŁ V.

Spółdziałanie władz rządowych i samorządowych.

Art. 35. Władze gminne w zakresie ubezpieczeń przymusowych winny:

- a) przyjmować wnioski (zgłoszenia) ubezpieczeniowe i przysyłać je właściwym organom Polskiej Dyrekcji Ubezpieczeń Wzajemnych;
- b) zawiadamiać inspektorów o wynikłych w obrębie gminy wypadkach przewidzianych ubezpieczeniem;
- c) czuwać nad terminowym poborem składki ubezpieczeniowej i przelewać ją do kas właściwych;
- d) zarządzać kroki egzekucyjne względem płatników, ociągających się z uiszczeniem należności, przypadających z rejestrów poborowych.

Art. 36. Urzędy skarbowe winny czuwać nad prawidłowym i terminowym przelewem składek ubezpieczeniowych z kas gminnych do kas powiatowych, tudzież kontrolować organa kasy powiatowej, w zakresie stanu i obrotu funduszy, pozostających w kasie na rachunku Polskiej Dyrekcji Ubezpieczeń Wzajemnych.

Art. 37. Kasy skarbowe winny przysyłać pierwszego i piętnastego miesiąca właściwemu inspektorowi Polskiej Dyrekcji Ubezpieczeń Wzajemnych wykazy stanu i obrotu funduszy ubezpieczeniowych.

ROZDZIAŁ VI.

Nadzór Ministerstwa Skarbu.

Art. 38. Minister Skarbu sprawuje nadzór nad działalnością Polskiej Dyrekcji Ubezpieczeń Wzajemnych, a w szczególności:

- a) czuwa nad ściśłem przestrzeganiem niniejszej ustawy, jak również przepisów, wydanych w trybie, przez nią przewidzianym, tudzież ma prawo kontroli działalności Polskiej Dyrekcji Ubezpieczeń Wzajemnych;
- b) wydaje przepisy, dotyczące lokaty funduszków ubezpieczeniowych;
- c) zatwierdza opracowane przez Polską Dyrekcję Ubezpieczeń Wzajemnych taryfy w dziale ubezpieczeń przymusowych i życiowych, tudzież stopę procentową i sposób obliczenia rezerwy premjowej w dziale życiowym;
- d) zatwierdza przedstawione przez radę nadzorczą Polskiej Dyrekcji Ubezpieczeń Wzajemnych warunki polisowe w dziale przymusowym i dobrowolnym;
- e) w wypadkach, gdy działalność rady nadzorczej uzna za sprzeczną z ustawą lub dobrem instytucji, ma prawo wystąpić do Rady Ministrów o rozwiązanie rady nadzorczej. W razie rozwiązania rady nadzorczej, wyznaczy nowe wybory, w terminie najwyżej dwumiesięcznym od daty rozwiązania.

Przepisy przejściowe.

Art. 39. Wszelkie dotychczasowe zobowiązania, z tytułu poboru składek ogniowych i wypłat odszkodowań pogorzeliowych, tudzież wszelkie aktywa i pasywa Ubezpieczeń Wzajemnych budowli od ognia w b. Królestwie Kongresowym, z chwilą otrzymania mocy obowiązującej przez niniejszą ustawę — przechodzą na Polską Dyrekcję Ubezpieczeń Wzajemnych.

Art. 40. Z chwilą wejścia w życie niniejszej ustawy przestają obowiązywać dotychczasowe przepisy, dotyczące ubezpieczeń publiczno państwowych, a w szczególności dla b. zaboru rosyjskiego przestaje obowiązywać ustawa z dnia 10 czerwca 1900 r. o Ubezpieczeniach Wzajemnych budowli od ognia w b. Królestwie Polskiem (Zbiór Praw Tom XII, Część I, wydanie z 1908 r.), tudzież dekret Naczelnika Państwa z dnia 7 lutego 1919 r. w przedmiocie przepisów tymczasowych dla Ubezpieczeń Wzajemnych budowli od ognia w b. Królestwie Polskiem (Dz. P. № 14, poz. 190).

Art. 41. Moc niniejszej ustawy nie rozciąga się w dziale ubezpieczeń przymusowych na b. dzielnicę pruską oraz na st. m. Warszawę.

Art. 42. Wykonanie niniejszej ustawy poleca się Ministrowi Skarbu. Datę rozciągnięcia działalności Polskiej Dyrekcji Ubezpieczeń Wzajemnych na tereny województw, poza obrębem b. Królestwa Polskiego, ustali Minister Skarbu na wniosek rady nadzorczej.

Przejęcie przez Polską Dyrekcję Ubezpieczeń Wzajemnych ubezpieczeń budowli od ognia, na które zawarto umowy przed wejściem w życie niniejszej ustawy, może nastąpić dopiero po upływie czasu, na jaki umowy te zostały zawarte, lub też po ich rozwiązaniu w myśl warunków polisowych. Od tego czasu rozpoczyna się obowiązek ubezpieczenia w Polskiej Dyrekcji Ubezpieczeń Wzajemnych.

Marszałek:

Trampczyński

Prezydent Ministrów:

Witos

Minister Skarbu:

w z. *Weinfeld*